

WARMIŃSKO-MAZURSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W OLSZTYNIE
10-547 OLSZTYN

ul.KAJKI 10/12
tel. 0-89 5349010 fax.O-89 5349200
e-mail. wmarn@wmair.olsztyn.pl

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BARCIANY

Opracował zespół w składzie :
mgr inż. Joanna Kruszewska-Papuszka
mgr inż. Katarzyna Rytwińska
mgr Piotr Odoj
konsultacja : prof. dr hab. Zbigniew Puchajda

OLSZTYN 2001

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	2
I. OPIS STOSOWANEJ METODY.....	4
II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW GMINY.....	7
III.WYNIKI ANALIZY SWOT.....	
16	
IV.ANALIZA PROBLEMÓW.....	19
V.ANALIZA CELÓW.....	22
VI.PROGRAMY.....	29
VII. RELACJA MIĘDZY STRATEGIĄ A PRIORYTETAMI PRZYJĘTYMI W PROGRAMACH PRZEDAKCESYJNYCH I INNYCH DOKUMENTAC.....	45
VIII. ZAŁĄCZNIKI.....	49

Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest dokument pod nazwą „Strategia rozwoju Gminy Barciany”, opracowany przez zespół Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A w Olsztynie, na zlecenie Zarządu Gminy Barciany w sierpniu 2000 - lutym 2001 r.

Strategia rozwoju, to plan długofalowego działania władz gminy oraz lokalnych instytucji, z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań, którego celem jest realizacja potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności, w oparciu o realnie oszacowane, istniejące i potencjalne siły i środki pozostające w dyspozycji gminy.

Plan takich działań nazwany popularnie „strategią”, zakłada realizację sformułowanych celów strategicznych (głównych) w dziesięcioletnim horyzoncie czasowym, poprzez wdrożenie przyporządkowanych celom operacyjnym (częstkowym), konkretnych programów operacyjnych.

Realizacja strategii rozwoju, zakłada korzystanie ze środków publicznych wewnętrznych i zewnętrznych, w tym ze środków pomocowych UE, oraz ze środków prywatnych. Pozyskanie i zarządzanie tymi środkami stanowi osobne zadanie dla Gminy.

Strategia nie jest dokumentem „zamkniętym”, należy przyjąć, że mogą pojawić się czynniki wewnętrzne i zewnętrzne w istotny sposób wpływające na Nałożenia strategii. Dlatego proces realizacji strategii powinien mieć charakter dynamicznej ciągłości, uwzględniającej możliwe zmiany uwarunkowań, w celu ewentualnej korekty planów.

Zdefiniowaniu i analizie najistotniejszych problemów danej jednostki oraz ustaleniu celów, będących odpowiedzią na istniejące problemy, towarzyszy w strategii **wyznaczenie mierników**, dzięki którym możliwy jest bieżący monitoring realizacji oraz bilans końcowy.

Strategia rozwoju składa się z następujących elementów ;

- analiza stanu zastanego
- określenie silnych i słabych stron gminy, szans i zagrożeń,
- zdefiniowanie priorytetów
- określenie celów strategicznych
- określenie celów operacyjnych
- przypisanie celom operacyjnym konkretnych programów wraz z miernikami,

- wyznaczenie instytucji odpowiedzialnych za realizację programów,
- określenie źródeł finansowania programów.

Realizacja strategii przez gminę zakłada istnienie **zgody społecznej** co realizacji założonych celów. W tym celu pożądanym jest aby z niniejszym dokumentem zapoznało się jak najwięcej mieszkańców gminy Barciany. Metodologia zastosowana przy niniejszej strategii (patrz rozdział 1) uwzględniała możliwie szeroki udział mieszkańców gminy poprzez zaproszenie do udziału w warsztatach liderów lokalnych i przedstawicieli kluczowych instytucji. Miało to na celu doprowadzenie do akceptacji społecznej podjętych prac i przyjętych założeń.

Strategia, w zaproponowanym kształcie, jest nie tylko wizją przyszłości gminy, ale i swoistym planem inwestycyjnym. Nie zastępuje jednak innych dokumentów niezbędnych dla planowego rozwoju gminy jak „Studium rozwoju i **uwarunkowania** przestrzennego” oraz „Wieloletniego planu inwestycyjnego”.

Posiadanie strategii stanowi podstawę ubiegania się o środki pomocowe zewnętrzne. Gmina może wykazać w czytelny sposób istnienie struktury logicznej rozwiązania istniejących problemów oraz wykluczenie bieżących uwarunkowań politycznych, gospodarczych czy związanych z kadencyjnością władz gminnych.

Strategia rozwoju gminy powinna być koherentna ze strategią rozwoju powiatu i województwa oraz uwzględniać priorytety bieżących i planowanych programów pomocowych. Wykazaniu tej zgodności poświęcony jest ostatni rozdział dokumentu.

Zespół Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. niniejszym serdecznie dziękuje Zarządowi Gminy Barciany za udostępnione materiały i okazaną pomoc. Osobne podziękowania należą się wszystkim uczestnikom warsztatów, którzy swoim zaangażowaniem i osobistą wiedzą przyczynili się do sformułowania strategii w obecnym kształcie.

I. OPIS STOSOWANEJ METODY

I. OPIS STOSOWANEJ METODY

1. Informacje wstępne

Wypracowanie podstaw strategii rozwoju gminy Barciany odbyło się podczas spotkania w dniu 28.11.2000 oraz warsztatów przeprowadzonych w dniu 6.02.2001 w siedzibie Urzędu Gminy.

W czasie warsztatu została przeprowadzona analiza silnych i mocnych stron gminy oraz szans i zagrożeń zewnętrznych (tzw. analiza SWOT), jak również sprecyzowanie celów **strategicznych** i operacyjnych.

2. Podstawowe informacje o metodzie SWOT

Analiza SWOT jest kompleksową metodą służącą do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Jest ona oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji dzieli się na;

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania przedstawionych podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- zewnętrzne pozytywne - szansę,
- zewnętrzne negatywne - zagrożenia,
- wewnętrzne pozytywne – mocne strony,
- wewnętrzne negatywne – słabe strony.

Analiza SWOT polega na zidentyfikowaniu wymienionych czterech grup czynników, opisanie ich wpływu na rozwój organizacji, a także możliwości organizacji osłabiania lub wzmacniania siły ich oddziaływania. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami organizacji pozwala na określenie jej pozycji strategicznej, a także może być źródłem ciekawych rozwiązań.

W przeprowadzonej analizie SWOT została dokonana identyfikacja *czynników kluczowych*, które mogą mieć decydujący wpływ na przyszłość gminy.

3. Podstawowe informacje o metodzie ZOPP (planowanie ukierunkowane na cel)

Istotą metody planowania ukierunkowanego na cel jest założenie, że informacje i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale poszczególne jej elementy są nieuporządkowane i rozproszone w różnych instytucjach i organizacjach.

Lokalni liderzy

Merytoryczną rolę w wypracowaniu strategii dla gminy odgrywają lokalni liderzy, włączeni do zespołu planującego na podstawie posiadanego doświadczenia, wiedzy i reprezentatywności.

Osoba i rola moderatora

Moderator jest osobą z zewnątrz kierującą pracami zespołów w trakcie warsztatów. Rola moderatora polega na kierowaniu dyskusją, porządkowaniu wypowiedzi, utrwalaniu wyników dyskusji.

Główne zasady metody ZOPP

Podstawową formą dyskusji podczas trwania warsztatów jest planowanie w grupie, które pozwala na uzyskanie maksymalnego efektu. Ważny jest zatem odpowiedni wybór faktycznych liderów będących reprezentantami istotnych dla gminy środowisk.

Etapy w procesie planowania

Analiza problemów składająca się z następujących elementów:

- ustalenie problemu podstawowego,
- przeanalizowanie jego przyczyn i skutków.

Analiza celów powstała na bazie hierarchii problemów (po ich przekształceniu).

Przegląd planowania projektu składający się z:

- opracowania szkicu projektu,
- formułowania jego najważniejszych założeń,
- określenia mierników realizacji,
- określenia osób, bądź instytucji odpowiedzialnych za realizację.

II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW GMINY

II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW GMINY

1. Lokalizacja i ogólna charakterystyka geograficzna

Gmina wiejska Barciany położona jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Wchodzi w skład powiatu kętrzyńskiego. Graniczy z gminami: Srokowo, Kętrzyn, Korsze i Sępól, oraz z Obwodem Kalingradzkim - północna granica gminy stanowi jednocześnie granicę państwa.

Powierzchnia gminy wynosi 293,62 km².

1.1. Środowisko przyrodnicze

Krajobraz gminy Barciany, podobnie jak całości Pojezierza Mazurskiego, został w głównej mierze ukształtowany przez zlodowacenie bałtyckie. Rzeźba powierzchni nie jest urozmaicona - obszarowo gmina leży na Równinie Sępolejskiej. Maksymalne wzniesienia dochodzą do 80 - 100 m n.p.m., a większość równiny leży na wysokości 40-50 m n.p.m. Występujące liczne bezodpływowe zagłębienia terenu mają z reguły łagodne zbocza (spadek w granicach 2-3 stopni).

Wody powierzchniowe

Gmina Barciany należy w całości do dorzecza Pregocy. Najdłuższym ciekim przepływającym przez teren gminy jest rzeka Liwna, zasilana przez mniejszy ciek - Sołkę, oraz liczne strumyki. Liwna stanowi dopływ Gubra, z którym łączy się w okolicach miejscowości Krelikiejmy. Obie rzeki nie są zasobne w wodę.

Stan czystości wód rzeki Liwny (według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie) nie był dobry - na wysokości Barcian rzeka prowadziła wody pozaklasowe, w Krelikiejmach czystość wód odpowiadała III klasie.

Gubra na większości swej długości prowadzi również wody pozaklasowe.

Przez teren gminy przepływają ponadto rzeki: Omęt i Runią.

Jedynym dużym zbiornikiem wodnym gminy jest jezioro Arklickie, o powierzchni 58,2 ha. Jest ono płytkie - maksymalna głębokość wynosi ok. 2 m. Pozostałe zbiorniki wodne to tzw. oczka, występujące w dużej ilości na terenie całej gminy.

Lasy

Teren gminy charakteryzuje się małą lesistością. Lasy zajmują 8% powierzchni gminy. Jest to wartość znacznie mniejsza w porównaniu do

średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego 30,4%. (dane na 31.12.1999 na podstawie opracowania Urzędu Statystycznego w Olsztynie: „Województwo warmińsko-mazurskie”)

Tereny leśne położone są głównie na północnych obszarach gminy. Dominujące gatunki drzew to olcha, dąb i brzoza.

Na terenie gminy reprezentowane są licznie gatunki roślin terenów podmokłych oraz torfowisk.

Obszary chronione

10,6% obszaru gminy, w liczbach bezwzględnych 31,0 km² jest objęte obszarem chronionego krajobrazu.

W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody znajdują się 53 pomniki przyrody z obszaru gminy (według danych na 31.12.1999.)

Surowce naturalne

Na obszarze gminy występują surowce okruchowe (piaski), surowce ilaste i torfy oraz borowiny (mogące znaleźć zastosowanie jako surowiec leczniczy).

1.2, Obiekty zabytkowe

W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się łącznie 35 obiektów z terenu gminy Barciany, w tym 6 kościołów, 8 parków, 5 pałaców, 3 grodziska, zamek oraz dwór. Na szczególną uwagę zasługuje zamek -zbudowany w stylu gotyckim, duży kubaturowo, stanowił w wiekach średnich własność Zakonu Krzyżackiego. Jest zachowany w stosunkowo dobrym stanie.

2. Ludność gminy

Liczba ludności w gminie na dzień 31.12.1999 r wynosiła 7223 osoby.

Skład wiekowy społeczeństwa gminy w 1999 roku przedstawia poniższa tabela:

przedział wiekowy	0-19 lat	20-44 lata	45-64 lata	powyżej 65 lat
ilość osób w liczbach bezwzględnych (5023)	2245	2698	1459	821
łącznie ilość osób w %	31,1	37,4	20,2	11,3

(dane na podstawie opracowania Urzędu Statystycznego w Olsztynie na dzień 31.12.1999r).

Gęstość zaludnienia wynosi około 26 osób/km². Jest to wartość przeszło dwukrotnie niższa niż gęstość zaludnienia dla województwa warmińsko-mazurskiego: 60,6 osoby/km .

Największą miejscowością gminy są Barciany, zamieszkałe przez ponad 1100 mieszkańców. Kolejne pod względem ilości mieszkańców są Mołtajny, Drogosze, Frączkowo, Skandawa, Rodele, Aptynty, Skierki, Radosze i Winda.

Pozostałe z 70 miejscowości gminy stanowią nieduże skupiska (od kilkudziesięciu do dwustu mieszkańców).

3. Infrastruktura techniczna 3.1. Połączenia transportowe

Przez gminę Barciany przebiegają wojewódzkie drogi zapewniające połączenia z sąsiednimi większymi miejscowościami regionu:

Kętrzyn-Barciany-Michałkowo - granica państwa

Korsze-Barciany

Barciany-Węgorzewo

Łączna ilość dróg wojewódzkich na terenie gminy wynosi: około 39 km, dróg powiatowych około 117 km i dróg gminnych około 104 km (w tym o nawierzchni utwardzonej około 10 km.)

Przez teren gminy przebiega linie kolejowa Korsze - Michałkowo - granica państwa (miasto Korsze stanowi najbliższy węzeł kolejowy.) Przystanki osobowe zlokalizowane są w miejscowościach Drogosze, Modgarby i Skandawa, stacje towarowe w Skandawie i Wielewie.

Michałkowo posiada podstawową infrastrukturę potrzebną do zorganizowania przejścia granicznego (bocznice, rampy).

3.2. Wodociągi i kanalizacja

Gmina Barciany jest zwodociągowana w znacznym stopniu (około 80% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej). Większe miejscowości gminy Barciany zaopatrywane są w wodę z wodociągów zbiorowych. Na terenie gminy są 22 ujęcia wody z hydroforniami. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 89,5 km (stan na dzień 31.12.1999), a ilość podłączeń do budynków mieszkalnych: 634.

Znacznie mniejsze są obecnie możliwości korzystania z sieci kanalizacyjnej. Łączna długość sieci wynosi 6,0 km, a ilość podłączeń 188.

W Barcianach jest oczyszczalnia ścieków, obecnie modernizowana. Odbiór przewiduje się na koniec 2001 r. Przepustowość oczyszczalni po modernizacji ma wynieść 212 m³/dobę.

W gminie funkcjonuje 5 zakładowych oczyszczalni ścieków typu Bioblok - w Podławkach, Drogoszach (obsługująca bloki po b. PGR), Aptyntach, Praczek wie i Mołtajnach.

W pozostałych miejscowościach ścieki odprowadzane są do indywidualnych szamb lub do gruntu.

3.3. Gazyfikacja

Gmina Barciany nie jest zgazyfikowana. Najbliższy gazociąg przebiega przez tereny sąsiednich gmin: Kętrzyn, Srokowo i Korsze. Została opracowana koncepcja gazyfikacji gminy.

3.4. Gospodarka odpadami stałymi

Gmina Barciany posiada komunalne składowisko odpadów stałych nadających się do rekultywacji w miejscowości Gęsiniec Wielki. Większość odpadów stałych wywożona jest do składowisk Mazany (gmina Kętrzyn) i Pudwagi (gmina Reszel). Budowy nowego wysypiska na terenie gminy nie przewiduje się.

3.5. Energetyka

Istniejąca sieć energetyczna oraz jej układ i stan zapewniają odbiorcom wystarczające dostawy energii elektrycznej. Dodatkowe zapotrzebowanie na moc elektryczną może być realizowane przez istniejące stacje transformatorowe.

4. Infrastruktura społeczna

4.1. Szkoły

Według danych z Urzędu Statystycznego, w roku szkolnym 2000/2001 na terenie gminy działały 4 szkoły podstawowe, zlokalizowane w: Barcianach, Drogoszach, Mołtajnach i Windzie. Łączna liczba uczniów wynosiła około 925.

Gimnazjum jest zlokalizowane w byłej szkole podstawowej w Barcianach, zatrudnia 5 nauczycieli, w roku szkolnym 1999/2000 uczęszczało do niego 125 uczniów.

W Barcianach działa jedno prywatne przedszkole. Gmina dysponuje ponadto trzema oddziałami przedszkolnymi przy szkołach podstawowych. W roku szkolnym 1999/2000 korzystało z nich 53 dzieci.

4.2. Służba zdrowia

Według **otrzymanych** danych, w gminie funkcjonowały następujące placówki opieki zdrowotnej:

Niepubliczny Ośrodek Zdrowia BART-MED.

-Niepubliczny zakład stomatologiczny

-Niepubliczny zakład pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych

-pielęgniarka położna rodzinna

Jedyna apteka na terenie gminy działa w miejscowości Barciany.

4.3. Kultura

Działalność **kulturalną** w gminie animuje m.in. Gminny Ośrodek Kultury, z siedzibą w Barcianach. Galeria „Kraniecpolski” funkcjonująca w GOK organizuje m.in. doroczny konkurs satyryczny poświęcony kobietom

Funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Barcianach, z czterema filiami:

-w Drogoszach

-w Mołtajnach

-w Skandawie

-w Windzie

Łączna ilość wolumenów wynosi 42 509. W roku 1999 ilość czytelników korzystających z biblioteki i filii wyniosła 1507.

Przewiduje się oddanie do użytku w najbliższym czasie sali kinowej w miejscowości Barciany.

5. Turystyka

W roku 1999 gmina Barciany nie dysponowała obiektami noclegowymi. Nie odnotowano zatem żadnej liczby udzielonych turystom noclegów (na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Olsztynie).

6. Produkcja i usługi

Na terenie gminy Barciany zarejestrowanych jest 127 podmiotów gospodarki narodowej (według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie na dzień 31.12.1999r).

Poniższe zestawienie prezentuje ilość podmiotów według określonej działalności gospodarczej:

1. Podmioty gospodarki narodowej bez zakładów osób fizycznych według wybranych rodzajów działalności.

ogółe	działalność produkcyjna	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, składowanie łącznie	obsługa nieruchomości i firm	pozostała działalność usługowa, komunalna i socjalna	inne
30	-	-	1	-	1	4	10	14

2. Zakłady fizycznych według wybranych sekcji działalności:

ogółe	działalność produkcyjna	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, składowanie łącznie	obsługa nieruchomości i firm	pozostała działalność usługowa, komunalna i socjalna	inne
97	5	5	56	4	4	5	2	16

2.
Zakłady

Z powyższego zestawienia wynika, że około 76% podmiotów gospodarki narodowej w gminie stanowią zakłady osób fizycznych.

6.1. Rynek pracy

Zarówno w Barcianach, jak i na pozostałych terenach gminy brakuje miejsc pracy. Ilość osób bezrobotnych w gminie wynosiła 970, z czego 486 (50%) stanowiły kobiety.

Zaledwie 256 osób, czyli 26% zarejestrowanych bezrobotnych dysponowało prawem do zasiłku.

(Dane na 31.12.1999 r).

O skali bezrobocia świadczy fakt, że około 40% rodzin zamieszkujących gminę korzysta z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w formie zasiłków celowych jednorazowych, okresowych oraz zasiłków stałych. Tą

ostatnią formą pomocy objętych jest 6% rodzin korzystających z pomocy GOPS.

7. Rolnictwo

W gminie Barciany rolnictwo stanowi źródło dochodu dla znacznej części mieszkańców. Około 42% ludności gminy zamieszkiwało w gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (stan na czerwiec'96 roku).

Atutem gminy jest znaczny udział dużych, silnych ekonomicznie gospodarstw rolnych.

W roku 2000 struktura własności użytków rolnych przedstawiała się następująco:

własność prywatna	- 8677 ha
własność AWRSP	-16235 ha
własność Lasów Państwowych	- 2388 ha
własność innych osób prawnych	- 2033 ha

Są to dane wyłącznie orientacyjne, podlegające szybko dezaktualizacji, ponieważ sukcesywnie następuje sprzedaż gruntów przez AWRSP co zmienia powyższą strukturę własności.

Użytkowanie gleb (w ha) na terenie gminy przedstawia poniższa tabela:

Ogólna powierzchnia	Użytki rolne					lasy	pozostałe grunty
	razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
29 362	24024	17793	21	3013	3197	2363	2975
100%	81,8%	60,6%	0,1%	10,2	10,9%	8,0%	10,2%

Około 70 % powierzchni upraw w gminie zajmują zboża (dane za 1996r). Ziemniaki zajmowały około 2%, kukurydza 4%, rośliny pastewne około 6%. Rośliny przemysłowe stanowiły około 17% uprawianej powierzchni.

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Barciany wykazywał znaczną ilość trzody chlewnej (porównując z danymi dla innych gmin wiejskich).

Dane w formie tabelarycznej odnośnie pogłowia zwierząt hodowlanych i powierzchni upraw przedstawiono poniżej.

Zwierzęta hodowlane

	Pogłowie
Bydło	7958
w tym krowy	2975
Trzoda chlewna	20988
w tym maciory	1714
Owce	144
Kury	11 232
w tym nioski	9262

dane na podstawie opracowania Urzędu Statystycznego w Olsztynie „Gminy województwa olsztyńskiego 1994 - 1998”.

rośliny uprawne

	zboża	kukurydza	ziemniaki	przemysłowe	pastewne	inne
Użytkowany obszar w ha	10878	599	277	2695	988	173
Użytkowany obszar w %	70%	4%	2%	17%	6%	1%

dane na podstawie opracowania Urzędu Statystycznego w Olsztynie „Gminy województwa olsztyńskiego 1994 - 1998”.

III. WYNIKI ANALIZY SWOT

III. Wyniki analizy SWOT.

Wstępna wersja analizy SWOT została przedstawiona na spotkaniu w gminie Barciany dnia 28.11.2000 r. Wersję końcową opracowano w trakcie warsztatu który miał miejsce w siedzibie Urzędu Gminy Barciany w dniu 6.02.2001 r.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• potencjał rolniczy• relatywnie duże gospodarstwa (w porównaniu ze średnią dla kraju)• znaczący udział nowoczesnych, wysokotowarowych gospodarstw rolnych• czystość środowiska• potencjał kadrowy• przygotowane zaplecze przejścia granicznego w Michałkowie (linia kolejowa, rampy, połączenia drogowe)• infrastruktura (telefony, wodociągi, baza lokalowa, drogi)• wysoki poziom szkolnictwa i zaplecza oświaty• wysoki stopień tolerancji związany z wielonarodowościową strukturą• istnienie prężnych organizacji pozarządowych• wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	<ul style="list-style-type: none">• oddalenie od centrów zaopatrzenia i zbytu• brak przetwórstwa rolnego• dominacja rolnictwa i związany z tym brak dywersyfikacji kapitału• niedostateczne preferencje podatkowe dla inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych• wysokie bezrobocie• zbyt mała promocja gminy• brak w społeczeństwie istotnych środków na inwestycje• brak warunków do rozwoju masowej turystyki

SZANSE

- uruchomienie przejścia granicznego w Michałkowie
- środki pomocowe
- właściwa polityka regionalna państwa
- inwestor zewnętrzny (poza sektorem rolnictwa)
- dostępność kredytów preferencyjnych
- polityka fiskalna państwa korzystniejsza dla przedsiębiorczości
- uregulowania prawne sprzyjające tworzeniu grup producenckich
- wyrównywanie szans oświatowych młodzieży wiejskiej
- dostęp do specjalistycznej informacji

ZAGROŻENIA

- nieprzewidywalny wzrost cen nośników energii
- dalszy wzrost bezrobocia
- zagrożenie wzrostem patologii społecznych
- dalsze przerzucanie zadań państwa na gminę bez zapewnienia środków finansowych

IV. ANALIZA PROBLEMÓW

IV. ANALIZA PROBLEMÓW

1. Informacje ogólne

Analiza problemów jest etapem budowania strategii rozwoju gminy, który ma na celu ich identyfikację. Problemy muszą dotyczyć całej gminy, winny więc posiadać charakter globalny, w ostateczności muszą dotyczyć większej czy istotnej części rozpatrywanej społeczności.

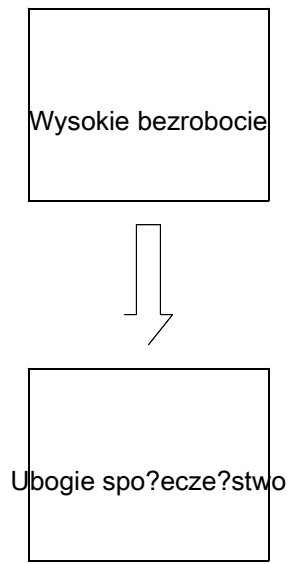
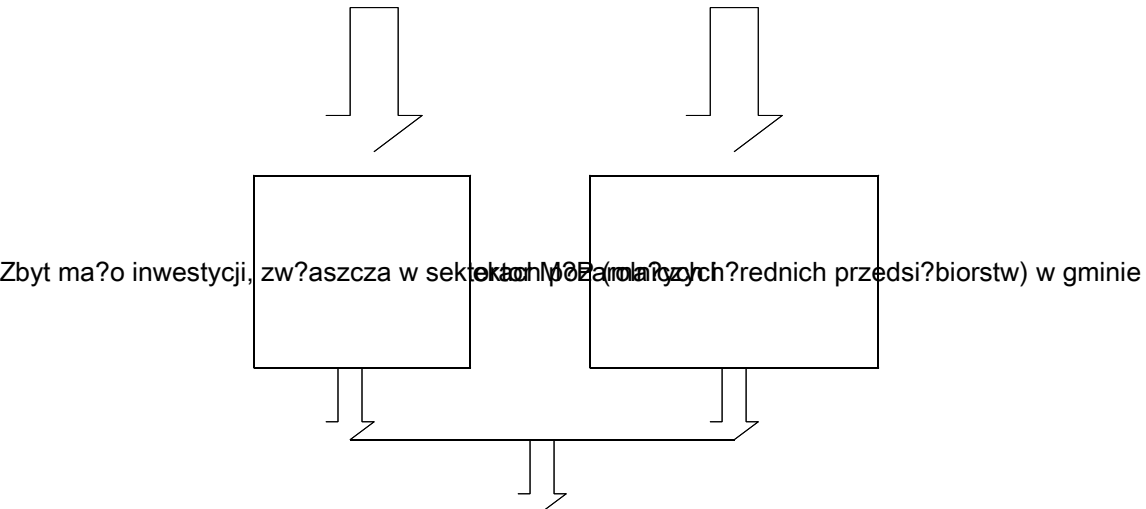
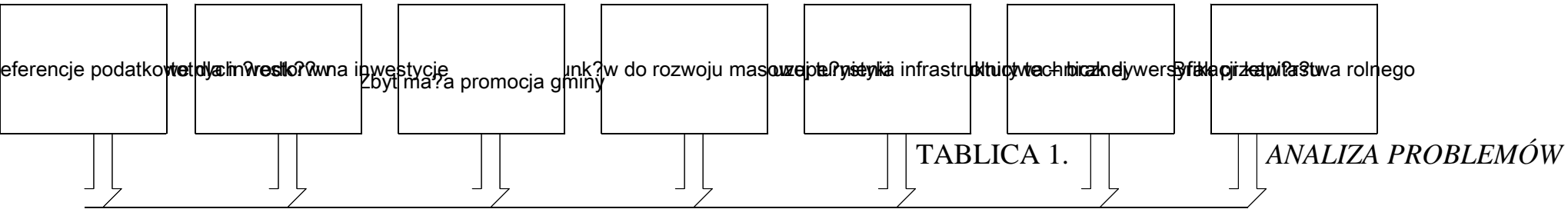
Analiza problemów polega na zrealizowaniu następującego ciągu zdarzeń:

- określenie problemów występujących w danej sytuacji, na danym terenie, muszą to być problemy konkretne, istniejące „tu i teraz” zapis nie może dotyczyć problemów przyszłych, takich które mogą zdarzyć się w przyszłości,
- dokonanie analizy problemów oraz ustalenie istniejących między nimi związków przyczynowo-skutkowych,
- zobrazowanie powyższych związków przyczynowo - skutkowych przy pomocy schematu blokowego.

2. Spis zidentyfikowanych problemów:

- brak przetwórstwa rolnego
- dominacja rolnictwa i związany z tym brak dywersyfikacji kapitału
- niedostateczne preferencje podatkowe dla inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych
- wysokie bezrobocie
- zbyt mała promocja gminy
- brak w społeczeństwie istotnych środków na inwestycje
- brak warunków do rozwoju masowej turystyki
- wymagająca uzupełnienia **infrastruktura** techniczna

Wyniki osiągnięte podczas dokonywania analizy problemów zobrazowane są w Tabelicy I: *Analiza problemów*

**V. ANALIZA
CELÓW**

V. ANALIZA CELÓW

1. Metodyka określania misji i celów strategicznych

Sporządzona uprzednio analiza SWOT i tzw. tablica problemów dają punkt wyjścia do sformułowania misji dla gminy Barciany, oraz określenie celów strategicznych umożliwiających jej osiągnięcie.

Istnieje kilka generalnych możliwości w określaniu celów strategicznych. Przy ich definiowaniu można oprzeć się na:

- atutach i szansach gminy - będą to wówczas cele możliwe do realizacji bez wymogów dużych zmian,
- słabościach i szansach gminy - realizacja celów w tym przypadku będzie wymagała dużej mobilizacji środków i zdecydowanych działań
- atutach i zagrożeniach - cele zdefiniowane w ten sposób będą wybiórcze, ze świadomym pominięciem niektórych dziedzin działalności gdyż tego wymagać będzie możliwość ich realizacji
- słabościach i zagrożeniach - cele defensywne, wymagające skupienia się tylko na kilku modernizowanych dziedzinach.

Nakreślone cele powinny w sposób bezpośredni lub pośredni neutralizować większość problemów przedstawionych w tablicy.

Należy również określić tylko kilka celów strategicznych zbyt duże rozdrobnienie może spowodować późniejsze problemy w realizacji.

W określeniu przedstawionych poniżej celów strategicznych oparto się głównie na posiadanych przez gminę atutach oraz możliwych do wykorzystania szansach.

2. Dążenie strategiczne (misja) gminy Barciany

Wizja rozwoju gminy jest szerokim zbiorem pomysłów jej mieszkańców, dotyczącym przyszłego rozwoju, funkcjonowania gminy, pozytywnych zmian - wizję można scharakteryzować zdaniem „gmina naszych oczekiwań”. **Misja** jest natomiast zwięzłym ujęciem najważniejszych założeń wizji - w formie krótkiego zapisu.

Spotkanie robocze dało możliwość skonkretyzowania wizji gminy Barciany jako obszaru o charakterze rolniczym, z zaznaczeniem roli lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw.

Ostateczny zapis przybrał formę;

„Misją Gminy Barciany jest poprawa warunków życia jej mieszkańców poprzez rozwój rolnictwa oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw”.

3. Główne obszary działania (cele strategiczne).

Cele strategiczne mają za zadanie wyznaczenie głównych obszarów działań, na jakich należy skupić się na przestrzeni najbliższych 10 lat, aby móc osiągnąć zharmonizowany rozwój. Przedstawione poniżej obszary bazują przede wszystkim na atutach samej gminy, oraz aktualnych szansach ujętych w analizie SWOT, Jako zasadnicze obszary działań w gminie Barciany należy przyjąć:

Cele strategiczne gminy Barciany

1. Rozwój nowoczesnego rolnictwa w gminie Barciany.
2. Budowa i modernizacja infrastruktury gminnej, z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska.
3. Rozwój przedsiębiorczości w Gminie.
4. Podniesienie wiedzy, umiejętności i kondycji społeczeństwa.

Uzasadnienie wyboru celów.

Cel 1. Rozwój nowoczesnego rolnictwa w gminie Barciany

Za potrzebą realizacji tego celu przemawia w przeważającej mierze rolniczy charakter gminy oraz konieczność przemian w rolnictwie ze względu na integrację z UE i wynikające z tego faktu szansę i zagrożenia dla polskiego rolnictwa.

Cel 2. Budowa i modernizacja infrastruktury gminnej, z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska.

Budowa infrastruktury technicznej (kanalizacja, oczyszczalnie, drogi) jest konieczna zarówno ze względu na zapewnienie lepszych warunków życia mieszkańcom, jak też ze względu na poprawę możliwości inwestycyjnych oraz ochronę środowiska. Duże potrzeby gminy w tym zakresie uzasadniają wprowadzenie powyższego celu.

Cel 3. Rozwój przedsiębiorczości w Gminie

Bliska **perspektywa** przystąpienia Polski do Unii Europejskiej stawia wymóg przemian gospodarczych i organizacyjnych. Działalność gospodarcza na terenach wiejskich - obecnie głównie rolnicza - będzie musiała ulec znacznej dywersyfikacji. Oznacza to dla obecnych właścicieli gospodarstw rolnych konieczność poszukiwania alternatywnych, pozarolniczych źródeł dochodu. Może to być podjęcie własnej działalności gospodarczej produkcyjnej, usługowej lub związanej ze sferą turystyki i agroturystyki. Rozwój przedsiębiorczości w Gminie Barciany (małe i średnie przedsiębiorstwa) stanowi szansę na podwyższenie stopy życia społeczności lokalnej.

Cel 4. Podniesienie wiedzy, umiejętności i kondycji społeczeństwa

Rozwój gminy, zarówno w krótszej jak i długiej perspektywie uzależniony jest od postaw społeczeństwa, poziomu wykształcenia, posiadanych kwalifikacji. Ważne jest zatem **ukształtowanie** aktywnej społeczności lokalnej: ludzi o dobrych kwalifikacjach zawodowych, doceniających wartość ustawicznego kształcenia, aktywnych zawodowo, przedsiębiorczych, potrafiących współpracować w lokalnej grupie (miejscowość, gmina), aktywnych społecznie.

4. Cele operacyjne

Każdemu z celów strategicznych przyporządkowanych jest kilka celów operacyjnych (krótkoterminowych). Są one określone w ten sposób, aby ich realizacja przyczyniała się w sposób bezpośredni lub pośredni do osiągnięcia celu głównego (strategicznego). Może się zdarzyć, że analogiczne lub bardzo zbliżone cele operacyjne będą służyć realizacji różnych celów strategicznych - nie jest to żaden błąd w założeniach, należy raczej przyjąć za oczywiste nakładanie się obszarów działań i niemożliwość ich ścisłego rozgraniczania.

Zaprezentowane poniżej cele operacyjne zostały uszeregowane w czterech tabelach - odpowiadającym czterem założonym celom strategicznym. Propozycje celów operacyjnych zostały przedstawione na spotkaniu w dniu 28.11.2000. Ich omówienie i ostateczny wybór miał miejsce na warsztacie w dniu 6.02.2001 r.

cel strategiczny:

I	Rozwój nowoczesnego rolnictwa w gminie Barciany
---	---

Lp.	Cele operacyjne
1.	Uzupełnienie i unowocześnienie infrastruktury na wsi
2.	Nowoczesne gospodarstwa rolne na terenie gminy Barciany
3.	Tworzenie rolniczych grup producenckich

cel strategiczny:

II	Budowa i modernizacja infrastruktury gminnej, z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska
----	---

Lp.	Cele operacyjne
1.	Kanalizacja i oczyszczalnie
2.	Wodociągi
3.	Drogi – budowa i modernizacja
4.	Gospodarka odpadami stałymi
5.	Gazyfikacja gminy
6.	Odnawialne źródła energii

cel strategiczny:

III	Rozwój przedsiębiorczości w gminie
-----	------------------------------------

Lp.	Cele operacyjne
1.	Tworzenie dobrego klimatu dla zakładania i prowadzenia MŚP
2.	Promocja gminy – m.in. pod względem możliwości inwestycyjnych

cel strategiczny:

IV	Podniesienie wiedzy, umiejętności i kondycji społeczeństwa
----	--

Lp.	Cele operacyjne
1.	Zapewnienie dobrych warunków funkcjonowania oświaty w gminie (włączając ofertę zajęć pozalekcyjnych)
2.	Propagowanie szkoleń
3.	Edukacja ekologiczna
4.	Rozszerzenie bazy sportowej

VI. PROGRAMY

VI.PROGRAMY

Realizacja przedstawionych powyżej celów operacyjnych będzie przebiegała etapami, według założonych programów działań.

Jak już zaznaczono wcześniej, realizacji kilku celów strategicznych mogą służyć zbliżone cele operacyjne.

Szczegółowe programy służące realizacji strategii rozwoju gminy Barciany przedstawione są poniżej.

CEL STRATEGICZNY I.

1.1. Uzupełnienie i unowocześnienie infrastruktury na wsi.

Najbardziej wymiernym wsparciem dla rozwoju rolnictwa ze strony gminy jest zapewnienie dostępu do nowoczesnej infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, gaz, telefony, drogi i mosty).

Proponowane działania:

Szczegółowemu zakresowi rozbudowy infrastruktury technicznej został poświęcony w całości Cel Strategiczny II. W tym punkcie zostaną zasygnalizowane działania:

- kanalizacja i oczyszczalnie
- dalsze zwodociągowanie gminy
 - remonty i budowa dróg gminnych
 - gospodarka odpadami stałymi
- gazyfikacja gminy
- odnawialne** źródła energii

1.2. Nowoczesne gospodarstwa rolne na terenie gminy Barciany

Wsparcie tworzenia i funkcjonowania nowoczesnych gospodarstw rolnych na terenie gminy powinno mieć charakter wielopłaszczyznowy: od działań edukacyjnych poprzez ułatwienie dostępu do informacji do ewentualnych preferencji podatkowych.

Proponowane działania:

- Edukacja rolników w kontekście integracji z UE - władze gminy powinny zapewnić dostęp do **informacji** na temat: zasad działania rolnictwa w krajach UE, szans i zagrożeń dla polskiego rolnika w związku z przystąpieniem do UE, koniecznych zmian w gospodarstwach rolnych, obowiązujących w UE standardów i norm jakościowych, nowoczesnych trendów produkcji w rolnictwie. Ponieważ pojawia się możliwość aplikowania do programów pomocowych i fundacji o granty na organizację szkoleń, publikacje i pomoc ekspercką w wymienionych tematach rolą samorządu jest staranie się o

pozyskanie środków zewnętrznych na sfinansowanie działalności edukacyjnej. Samą organizacją powyższych działań może się zająć bądź powołane do tego celu stowarzyszenie, lub inne zainteresowane instytucje - przy współudziale samorządu.

- ułatwianie składania wniosków do programów pomocowych. Znaczna część środków pomocowych przeznaczona na wsparcie rolnictwa dotyczyć będzie przede wszystkim działań edukacyjnych oraz związanych z zapewnieniem odpowiednich standardów i norm jakościowych. Mogą też zaistnieć możliwości dofinansowywania inwestycji w gospodarstwach (wprowadzanie nowych technologii) - samorząd gminy powinien więc na bieżąco być zorientowany w pojawiających się możliwościach.

- pełen dostęp do informacji o preferowanych kierunkach rozwoju rolnictwa w świetle programów operacyjnych dla Polski.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
Edukacja rolników w Kontekście integracji z UE	ilość szkoleń, publikacji i innych działań dotyczących zagadnień integracyjnych	Zarząd Gminy	do 2005 r	Budżet gminy. środki zewnętrzne
ułatwianie składania wniosków do programów pomocowych	ilość wniosków złożonych przez rolników	Zarząd Gminy	do 2005 r	Budżet gminy
pełen dostęp do informacji o preferowanych kierunkach rozwoju rolnictwa w świetle programów operacyjnych dla Polski.	ilość szkoleń, publikacji i innych działań dotyczących powyższych zagadnień	Zarząd Gminy	do 2010 r	Budżet gminy
ewentualne preferencje podatkowe	Ilość nowoczesnych gospodarstw korzystających z ulg	Zarząd Gminy	2002-2010	-

1.3. Tworzenie rolniczych grup producenckich

Przemiany w rolnictwie jakie będą musiały mieć miejsce w ciągu najbliższych kilku lat, wymagają wsparcia zarówno ze strony państwa jak i władz lokalnych. Wsparcie tworzenia grup producenckich zostało uznane za jeden z celów, możliwych do realizacji przez gminę, a przyczyniających się do rozwoju rolnictwa.

Proponowane działania:

- udostępnianie informacji na temat prawnych zasad działania grup, możliwych ulg, dostępnych środków pomocowych. Tworzenie rolniczych grup producenckich jest działaniem które podjąć mogą wyłącznie sami zainteresowani - czyli właściciele gospodarstw rolnych. Rolą władz gminy jest jednak ułatwienie rolnikom dostępu do informacji i pomoc w pozyskaniu środków zewnętrznych - z programów przedakcesyjnych, a następnie strukturalnych UE.
- działalność doradcza na rzecz grup - korzystne byłoby zapewnienie ze strony gminy doradztwa merytorycznego i prawnego na rzecz grup. Istnieją możliwości uzyskania dofinansowania (na np. opłatę eksperta) na podobną działalność.
- ewentualne preferencje podatkowe
- wsparcie kierunków produkcji zgodnych z kierunkami rozwoju rolnictwa zawartymi w programach operacyjnych dla Polski.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
udostępnianie Informacji	Ilość publikacji, oraz innych działań informacyjnych	Zarząd Gminy	2001 -2003	Budżet gminy, środki pomocowe
działalność doradcza na rzecz grup	Ilość powstałych grup producenckich	Zarząd Gminy	2002-2010	Budżet gminy, środki pomocowe
ewentualne preferencje podatkowe	Ilość grup producenckich korzystających z ulg	Zarząd Gminy	2002-2010	Budżet gminy, środki pomocowe
wsparcie preferowanych kierunków rozwoju rolnictwa w świetle programów operacyjnych dla Polski.	ilość szkoleń, publikacji i innych działań dotyczących powyższych zagadnień	Zarząd Gminy	do 2010 r	Budżet gminy

CEL STRATEGICZNY II.

2.1. Kanalizacja i oczyszczalnie.

Powyższy cel został uznany za istotny - podstawowa infrastruktura na terenach wiejskich umożliwi zarówno rozwój działalności gospodarczej, jak i podnosi poziom życia mieszkańców. Wstępne założenia gospodarki ściekowej zostały podane w dokumencie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Proponowane działania:

- Budowa systemu kanalizacji sanitarnej (z przepompowniami) dla miejscowości: Skierki, Winda, Rodele, Markławka, Staniszewo, Niedziały. Budowa systemu kanalizacji dla powyższych miejscowości rozpocznie się od budowy oczyszczalni ścieków w Windzie. Oczyszczalnia będzie rozbudowywana etapami, tak aby podłączenie kolejnej miejscowości zbiegało się z wykonaniem kolejnego etapu oczyszczalni, Dokumentacja techniczna na kanalizację wyżej wymienionych miejscowości ma być wykonana do końca czerwca 2001. Kolejnymi etapami działań będzie zorganizowanie przetargów, wyłonienie wykonawców i praktyczna realizacja projektu.
- Całkowite skanalizowanie miejscowości: Skandawa, Frączkowo, Aptynty, Mołtajny. Miejscowości te są częściowo skanalizowane - do kanalizacji podłączone są wielorodzinne bloki popegeerowskie oraz budynki użyteczności publicznej. Etapy działania: wykonanie pełnej dokumentacji technicznej, zorganizowanie przetargu (jednego lub kilku - jeśli budowa miała być wykonywana etapowo), wyłonienie wykonawcy i praktyczna realizacja projektu.
- Budowa lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach o rozproszonej zabudowie. Działania w tym zakresie mogą podjąć sami zainteresowani, przy pomocy władz gminy. Działania władz winny mieć wieloraki charakter: spotkania informacyjne władz gminnych z mieszkańcami siedlisk nie przewidzianych do skanalizowania, w sprawie budowy lokalnych oczyszczalni przyzagrodowych oraz ułatwienie przez władze gminne dostępu do informacji i technologii (m.in. kolportaż wydawnictw i kontakt ze specjalistami oraz osobami posiadającymi już własne oczyszczalnie). Istnieje możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne na ten cel w skali całej gminy (m. in. w ramach programów pomocowych). Instytucją występującą o dofinansowanie są w takim przypadku władze gminy.

W przypadku budowy sieci kanalizacyjnej, jak również oczyszczalni przydomowych istnieje możliwość ubiegania się o środki z **programów pomocowych**.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lala realizacji	Źródła finansowania
kanalizacja miejscowości wiejskich Skierki, Winda, Rodele, Markławka, Staniszewo,	procent skanalizowania wsi.	Zarząd Gminy	2001 -2004	Budżet gminy, środki zewnętrzne

Niedziały z budową oczyszczalni w Windzie.				
całkowite skanalizowanie miejscowości Wiejskich Skandawa, Frączkowo, Aptynty, Mołtajny	procent skanalizowania wsi	Zarząd Gminy	2001 -2007	Budżet gminy, środki zewnętrzne
Budowa lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Ilość indywidualnych oczyszczalni w stosunku do zapotrzebowania	Zarząd Gminy we współpracy z zainteresowanymi mieszkańcami	2001-2007	Budżet gminy, środki zewnętrzne

2.2. Wodociągi

Obecnie gmina jest zwodociągowana w ponad 80%, plany zagospodarowania przewidują zwodociągowanie gminy w dalszych 14%. Cel jest istotny ze względu na poprawę warunków życia mieszkańców. Proponowane działania:

doprowadzenie sieci wodociągowej do miejscowości:

Radosze, Gęsiniec Wielki, Gęsiki, Suchawa, Głowczyno, Cacki, Solkienniki, Garbno, Wilkowo Małe, Garbnik, Rzymek, Kapławki, Skoczewo, Glinka, Taborzec, Ruta, Bobrowo, Michałkowo.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
Zwodociągowanie miejscowości wiejskich.	procent zwodociągowania wsi	Zarząd Gminy	2001-2004	Budżet gminy. środki zewnętrzne

2.3. Drogi - budowa i modernizacja.

Poprawa stanu dróg w gminie jest kolejnym ważnym celem, przyczyniającym się do poprawy warunków bytowych mieszkańców oraz wizerunku gminy.

Proponowane działania:

- coroczne planowanie realizacji budowy i modernizacji dróg gminnych (w zależności od zaistniałych potrzeb), przygotowanie dokumentacji technicznej dla poszczególnych projektów
- organizacja przetargów, wybór wykonawców i realizacja projektów
- działania na rzecz modernizacji dróg powiatowych i krajowych

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
coroczne planowanie realizacji budowy i modernizacji dróg gminnych	opracowana dokumentacja	Zarząd Gminy	corocznie - 2001 -2010	Budżet gminy. środki zewnętrzne
organizacja Przetargów, wybór wykonawców i realizacja projektów	ilość zbudowanych i zmodernizowanych dróg (w km)	Zarząd Gminy	sukcesywnie w latach 2001 -2010	Budżet gminy, środki zewnętrzne
działania na rzecz modernizacji dróg powiatowych i krajowych	ilość zbudowanych i zmodernizowanych dróg (w km)	Zarząd Gminy we współpracy z Powiatowym oraz Wojewódzkim Zarządem Dróg	sukcesywnie w latach 2001 -2010	środki zewnętrzne

4.4. Gospodarka odpadami stałymi.

Obecnie nie przewiduje się budowy składowiska odpadów na terenie gminy, jednak wymagane jest docelowe objęcie całej gminy systemem selektywnej zbiórki odpadów, jak też rekultywacja wysypiska nieczystości komunalnych w Gęsińcu Wielkim oraz istniejących dzikich wysypisk. Proponowane działania:

- pełne wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy. Wymagany będzie zakup kontenerów umożliwiających zbiórkę surowców **wtórnych**, zapewnienie sprawnego wywozu, jak też egzekwowanie przestrzegania prawa w tym zakresie (kary za zaśmiecanie środowiska). Koniecznym równoległym działaniem będzie opisana w punkcie 4.3. edukacja ekologiczna.
- rekultywacja wysypiska odpadów komunalnych.
- likwidacja i rekultywacja dzikich wysypisk.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
pełne wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów	Ilość mieszkańców objętych systemem. efektywność egzekwowania ewentualnych kar	Zarząd Gminy	Sukcesywnie w latach 2001 - 2005	Budżet gminy. środki zewnętrzne

rekultywacja wysypiska odpadów komunalnych	Wyeliminowanie zagrożenia dla środowiska	Zarząd Gminy	sukcesywnie w latach 2001 -2005	Budżet gminy. środki zewnętrzne
--	--	--------------	---------------------------------------	---------------------------------------

likwidacja i rekultywacja dzikich wysypisk	Likwidacja wysypisk, wyeliminowanie zagrożenia dla środowiska	Zarząd Gminy	sukcesywnie w latach 2001 -2005	środki zewnętrzne
--	---	--------------	---------------------------------	-------------------

2.5. Gazyfikacja gminy

Cel ten został wskazany jako istotny zarówno dla poprawy warunków życia mieszkańców gminy, jak też dla możliwości rozwoju gospodarczego. Według opracowanej koncepcji gazyfikacji gminy źródłem zasilania byłyby gazociągi przesyłowe Kętrzyn-Wegorzewo i Srokowo-Barciany. Proponowane działania:

- budowa gazociągów wysokiego ciśnienia Szaty Wielkie - Barciany i Barciany - Kotki
- budowa stacji redukcyjnych w okolicach Barcian i Kotek - gazyfikacja wsi: Winda, Skierki, Podławki, Rodele, Ogródki, Barciany, Radosze, Drogosze, Skandawa, Frączkowo, Michałkowo, Aptynty, Mołtajny, Skoczewo,

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
budowa gazociągów wysokiego ciśnienia	Ilość km gazociągu	Zarząd Gminy we współpracy z zakładem gazowniczym	Sukcesywnie w latach 2001 -2007	Budżet gminy, środki zewnętrzne
budowa stacji redukcyjnych	Wydajność stacji	Zarząd Gminy we współpracy z zakładem gazowniczym	sukcesywnie w latach 2001 -2007	Budżet gminy. środki zewnętrzne
gazyfikacja wsi	Procent mieszkańców gminy objętych gazyfikacją	Zarząd Gminy we współpracy z zakładem gazowniczym	sukcesywnie w latach 2001 -2007	środki zewnętrzne

2.6. Odnawialne źródła energii

Cel ten został zaproponowany aby wykorzystać posiadane przez gminę w znacznej ilości odnawialne źródło energii jakim jest słoma. Obecnie jest to surowiec użytkowany w niewielkim stopniu, a może być wykorzystany jako opał w kotłowniach. Nie bez znaczenia byłoby również utworzenie nowych miejsc pracy przy prasowaniu i składowaniu surowca. Proponowane działania:

wybór technologii wykorzystującej słomę jako źródło energii i opracowanie planu gospodarki ciepłowniczej
budowa kotłowni przystosowanych do opalania słomą bądź modernizacja istniejących większych kotłowni, umożliwiającą wykorzystanie słomy jako paliwa
działalność informacyjna, propagująca wykorzystanie słomy jako paliwa w przypadku indywidualnej gospodarki ciepłowniczej (zagrodowej lub jednorodzinnej)

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
wybór technologii wykorzystującej słomę jako źródło energii i opracowanie planu gospodarki ciepłowniczej	-	Zarząd Gminy	Sukcesywnie w latach 2001 -2008	Budżet gminy. środki zewnętrzne
budowa kotłowni przystosowanych do opalania słomą bądź modernizacja istniejących większych kotłowni	Wydajność nowej technologii, procent wykorzystania słomy jako paliwa	Zarząd Gminy	sukcesywnie w latach 2001 -2008	Budżet gminy, środki zewnętrzne
działalność informacyjna. propagująca wykorzystanie słomy jako paliwa w przypadku indywidualnej gospodarki ciepłowniczej	Ilość indywidualnych gospodarstw korzystająca z nowej technologii	Zarząd Gminy we współpracy z zainteresowanymi mieszkańcami	sukcesywnie w latach 2001 -2008	środki zewnętrzne

CEL STRATEGICZNY III

3.1. Tworzenie dobrego klimatu dla zakładania i prowadzenia MŚP.

Obecna sytuacja gospodarcza zarówno regionu, jak i gminy Barciany wymaga wspomaganie prywatnego sektora zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw przez lokalne władze. Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią głównego pracodawcę w regionie i mają szansę pełnić podobną funkcję w gminie, pod warunkiem że uda im się przetrwać obecną zapaść gospodarczą. Warto postarać się o ułatwienie gospodarczego startu zainteresowanym (firmom lub osobom fizycznym) oraz stworzenie dobrego klimatu **funkcjonującym** firmom, gdyż w perspektywie kilku lat będzie to opłacalne ze względu na przyrost miejsc pracy.

Skutecznym sposobem zachęty dla potencjalnego inwestora może być system preferencji i ulg podatkowych, dlatego został on ujęty w jednym z celów operacyjnych. Znaczące też są działania informacyjno-doradcze. Proponowane działania:

- opracowanie zasad funkcjonowania systemu preferencji dla inwestorów oraz ewentualnie również dla już funkcjonujących firm (np. tworzących nowe miejsca pracy): sprecyzowanie zasad dotyczących ulg i zwolnień na okres co najmniej 3 lat, określenie grup potencjalnych inwestorów (oraz funkcjonujących firm) mogących korzystać z preferencji. Najważniejsze jest przy tworzeniu tego typu zachęt utrzymanie ich stabilności w dłuższym okresie czasu, umożliwi to potencjalnemu inwestorowi kalkulację opłacalności przedsięwzięcia.
- uchwalenie systemu preferencji
szeroka promocja i informacja odnośnie systemu ulg podatkowych
- wdrażanie systemu
- powołanie komórki informacyjno-doradczej w strukturze Urzędu Gminy:
działalność tego typu została zaproponowana w strategii, ponieważ dostrzeżono potrzebę funkcjonowania komórki, która z jednej strony mogłaby udzielić pełnej informacji zainteresowanemu inwestorowi, z drugiej stanowiłaby doradcze wsparcie dla małych przedsiębiorstw w samej gminie - zwłaszcza dla podejmujących działalność grup.
zgromadzenie i usystematyzowanie informacji dotyczącej: możliwości inwestycyjnych w gminie, tanich linii kredytowych, funkcjonujących funduszy poręczeń, możliwości ubiegania się o granty itp. funkcjonowanie komórki

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
opracowanie zasad funkcjonowania systemu preferencji	-	Zarząd Gminy	Do 2002	-

uchwalenie systemu preferencji	-	Zarząd Gminy	Do 2002	-
--------------------------------	---	--------------	---------	---

szeroka promocja i informacja odnośnie systemu ulg podatkowych	Ilość publikacji w mass-mediach, ilość osób odwiedzających stronę internetową	Zarząd Gminy	2002-2010	Budżet gminy
wdrażanie systemu	Ilość inwestorów korzystających z ulg	Zarząd Gminy	2002-2010	-
powołanie komórki informacyjno-doradczej w strukturze Urzędu	-	Zarząd Gminy	2001-2002	Budżet gminy
zgromadzenie i usystematyzowanie informacji	-	Zarząd Gminy	2001 - 2002	Budżet gminy
funkcjonowanie komórki	Ilość odwiedzających interesantów w skali Miesiąca	Zarząd Gminy	2001 -2010	Budżet gminy

3.2. Promocja gminy - m.in. pod względem możliwości inwestycyjnych.

Widoczność gminy w regionie można zapewnić skuteczną promocją. Pierwszym krokiem jest opracowanie strategii promocji, czyli możliwych do realizacji działań. Kolejnym krokiem jest sukcesywne wdrażanie przyjętej strategii promocji.

Proponowane działania:

- opracowanie strategii promocji. Zakres możliwych działań jest bardzo szeroki, przedstawione poniżej propozycje należy traktować jako możliwe przykłady:

promocja przez internet (oficjalna strona www Urzędu Gminy) Korzystne byłoby opracowanie profesjonalnej strony www w kilku wersjach językowych (co najmniej wersja niemiecka i angielska), zawierającej podstawowe Informacje o gminie. Strona powinna zawierać przede wszystkim aktualizowaną ofertę inwestycyjną gminy.

wydawnictwa promocyjne - Dostępność publikacji na temat gminy Barciany-dotyczących aktualnej oferty inwestycyjnej. Publikacje te winny mieć różną formę: CD-romów, informatorów, mapek, broszur i folderów.

imprezy kulturalne i sportowe - kierowane do mieszkańców gminy oraz przyjezdnych. Imprezy powinny być szeroko nagłośnione w mediach regionu m.in. dzięki sponsorowanym artykułom i zapraszaniu przedstawicieli mass-mediów na spotkania towarzyszące, zorganizowane dla dziennikarzy.

Realizacja tego typu działań wymaga współpracy zainteresowanych środowisk czyli Zarządu gminy, przedstawicieli lokalnej przedsiębiorczości, organizacji o charakterze kulturalnym jak też ewentualnego pozyskania sponsorów którzy mogliby pokryć część kosztów organizacyjnych,

informacja o gminie w mediach regionu. Zarząd gminy powinien starać się o umieszczanie informacji promujących gminę w wydawnictwach o szerokim zasięgu (wydawnictwa promocyjne regionu, powiatu, związków gmin, gazety i periodyki o zasięgu ogólnokrajowym).

- coroczna aktualizacja planu promocji
- ustalanie budżetu i poszukiwanie możliwych zewnętrznych źródeł finansowania
- praktyczna realizacja planu przy współudziale wybranych partnerów

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lala realizacji	Źródła finansowania
opracowanie planu promocji gminy	Przyjęty plan	Zarząd Gminy	2001-2002	Budżet gminy
coroczna aktualizacja planu promocji	-	Zarząd Gminy	Corocznie - od 2002	Budżet gminy
ustalanie budżetu i poszukiwanie możliwych zewnętrznych źródeł finansowania	Ilość zewnętrznych środków pozyskanych na promocję	Zarząd Gminy	Realizacja sukcesywna 2002-2010	Budżet gminy
Praktyczna realizacja planu przy współudziale wybranych partnerów	Ilość zrealizowanych działań	Zarząd Gminy, wybrani partnerzy	Realizacja sukcesywna 2002-2010	Budżet gminy, środki zewnętrzne

CEL STRATEGICZNY IV

4.1. Zapewnienie dobrych warunków funkcjonowania oświaty w gminie (włączając ofertę zajęć pozalekcyjnych)

Wybór tego celu jest uzasadniony zapewnieniem dobrego startu życiowego młodzieży, zarówno jeśli zwięże ona swoją przyszłość z gminą jak te¿ w przypadku migracji do innych miejscowości.

Proponowane działania:

- modernizacja istniejących szkół - w zale¿ności od potrzeb. Istniejąca obecnie baza lokalowa szkół będzie wymagać prac modernizacyjnych na przestrzeni lat objętych planowaniem strategicznym. Stan budynków i wyposa¿enia powinien być systematycznie sprawdzany i w miarę zaistniałych potrzeb uzupełniany i naprawiany.
- ułatwienie kadrze nauczycielskiej dostępu do szkoleń. Istnieją obecnie liczne mo¿liwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli, m.in. poprzez różnego rodzaju szkolenia i studia podyplomowe. Bariarą bywa głównie aspekt finansowy - koszty szkoleń jak i dojazdów do ośrodków uniwersyteckich są niejednokrotnie zbyt wysokie jak na kieszeń pracownika oświaty. Należałoby rozwa¿yć wprowadzenie zachęt finansowych (np. pokrycia części odpłatności za szkolenia) aby umo¿liwić podnoszenie kwalifikacji znaczącej grupie nauczycieli.
- zapewnienie dopływu młodej, dobrze wyszkolonej kadry. Proponowane działanie mo¿e być zrealizowane m.in. poprzez fundowanie stypendiów studentom kierunków lingwistycznych pod warunkiem późniejszego podjęcia pracy w szkołach gminy.
- zapewnienie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych (koła zainteresowań, kluby internetowe itp.) wykorzystując istniejącą bazę lokalową szkół.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram realizacji	Źródła finansowania
modernizacja istniejących szkół - w zale¿ności od potrzeb	Ilość miejsc w szkołach gminy	Zarząd Gminy	Zadanie ciągłe na przestrzeni lat objętych strategią (2001-2010)	Bud¿et gminy
ułatwienie kadrze nauczycielskiej dostępu do szkoleń (zachęty finansowe)	Ilość lektorów języków obcych w gminie, ilość nauczycieli mianowanych	Zarząd Miasta i Gminy, instytucje oświatowe	Realizacja ciągła w latach objętych strategią (2001-2010)	Bud¿et gminy
zapewnienie dopływu młodej, dobrze wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej	Ilość lektorów języków obcych w gminie, ilość nauczycieli mianowanych	Zarząd Miasta i Gminy, instytucje oświatowe	Realizacja ciągła w latach objętych strategią (2001-2010)	Bud¿et gminy

zapewnienie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych	Ilość osób korzystających z zajęć	Zarząd Miasta i Gminy, instytucje oświatowe	Realizacja ciągła w latach objętych strategią (2001-2010)	Budżet gminy, środki zewnętrzne
---	-----------------------------------	---	---	---------------------------------

4.2. Propagowanie szkoleń

Propagowanie szkoleń i kształcenia ustawicznego jest istotne dla ukształtowania aktywnego społeczeństwa, a szczególnie młodego pokolenia, wiąże się w dużym stopniu z przyswojeniem przez młodzież aktywnych postaw życiowych.

-Zapewnienie dostępu do szerokiej oferty kursów i szkoleń społeczeństwu gminy. Realizacja tego punktu wymaga szerokiej współpracy Urzędu Pracy, Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum pomocy Rodzinie oraz innych instytucji społecznych. Programy kursów powinny odzwierciedlać potrzeby rynku i dawać realną możliwość podniesienia kwalifikacji bądź nabycia nowych umiejętności zawodowych. Aby kursy spełniły swój cel - muszą być dostępne cenowo dla potencjalnych zainteresowanych, czyli w dużej mierze dofinansowywane, aby uczestnik pokrywał tylko część kosztów. O dofinansowanie kursów - pod warunkiem utworzenia spójnego programu - można ubiegać się m.in. z programów małych grantów UE i konkursów ogłaszanych m.in. przez Urząd Marszałkowski.

-Informacja na temat szkoleń - ważne jest, aby osoby zainteresowane różnego rodzaju kursami (zawodowymi, językowymi, komputerowymi) miały możliwość uzyskania informacji na temat organizatorów i terminów kursów. Zarząd gminy powinien koordynować działania związane z rozpowszechnianiem takiej informacji (powinna być ona dostępna w samym Urzędzie Gminy jak i w punktach bibliotecznych oraz szkołach).

Utworzenie systemu stypendialnego umożliwiającego kontynuację nauki w szkołach ponadpodstawowych. Jest to przedsięwzięcie wymagające nakładu kosztów zarówno ze strony gminy, jak i pozyskania środków od ewentualnych sponsorów. Może być jednak w dłuższym okresie czasu działaniem opłacalnym, pomocnym w podniesieniu stopnia wykształcenia społeczeństwa.

Promocja dzieci i młodzieży uzdolnionej - wiąże się z punktem poprzednim. Nowo utworzony system stypendialny mógłby na początku swojej działalności objąć głównie dzieci i młodzież z dobrymi wynikami w nauce. Promocja mogłaby również polegać na dopłatach do specjalistycznych kursów (językowe, komputerowe) dla uczniów uzdolnionych. Przyjęte formy zależeć będą w dużej mierze od pozostających do dyspozycji środków.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram lata realizacji	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu	Ilość osób	Zarząd Gminy,	Zadanie ciągłe	Budżet

do szerokiej oferty kursów i szkoleń społeczeństwu gminy	korzystających z kursów i szkoleń	instytucje oświatowe	na przestrzeni lat objętych strategią (2001-2010)	gminy, środki zewnętrzne
Informacja na temat szkoleń	Ilość osób korzystających z kursów i szkoleń	Zarząd Gminy, instytucje oświatowe	Realizacja ciągła w latach objętych strategią (2001-2010)	Budżet gminy
Utworzenie systemu stypendialnego umożliwiającego kontynuację nauki w szkołach ponadpodstawowych	Ilość osób korzystających ze stypendiów	Zarząd Gminy, instytucje oświatowe	Realizacja ciągła w latach objętych strategią (2001-2010)	Budżet gminy. środki zewnętrzne
Promocja dzieci i młodzieży uzdolnionej	Ilość osób korzystających ze stypendiów i kursów	Zarząd Gminy, instytucje oświatowe	Realizacja ciągła w latach objętych strategią (2001-2010)	Budżet gminy. środki zewnętrzne

4.3. Edukacja ekologiczna

Ochrona posiadanych walorów przyrodniczych jest ważnym zadaniem, stąd wprowadzenie powyższego celu.

Proponowane działania:

- wprowadzenie do programu nauczania tematyki ekologicznej. Jest to zagadnienie szczególnie ważne, ponieważ o ile często trudno zmienić jest nawyki starszego pokolenia, możliwe jest kształtowanie postaw młodego pokolenia (np. w kwestii segregacji odpadów).
udostępnianie informacji na temat rolniczej produkcji ekologicznej, istniejących stowarzyszeń, certyfikacji itp.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
wprowadzenie do programu nauczania tematyki ekologicznej	Ilość nowych zagadnień	Zarząd Gminy jako instytucja koordynująca, instytucje oświatowe	Realizacja ciągła w latach objętych strategią (2001-2010)	Budżet gminy. środki pomocowe
udostępnianie informacji	Ilość publikacji. oraz innych działań informacyjnych	Zarząd Gminy	2001-2003	Budżet gminy. środki pomocowe

4.4. Rozszerzenie bazy sportowej

Uaktywnieniu społeczeństwa i propagowaniu zdrowego stylu życia będzie sprzyjać rozszerzenie istniejącej bazy sportowej. Jest to potrzeba tym bardziej pilna, że nie wszystkie szkoły podstawowe mają sale sportowe. Proponowane działania:

modernizacja istniejącej bazy sportowej. Podobnie jak w przypadku bazy lokalowej szkół - należy sprawdzać dostępność bazy sportowej, jej stan - i dokonywać niezbędnych prac modernizacyjnych, ew. rozbudowy lub zakupu sprzętu w zależności od możliwości budżetu.

budowa nowej bazy sportowej (stadion gminny). Przewidywana jest budowa stadionu gminnego, lokalizacja i warunki realizacji inwestycji zostaną ustalone zgodnie z sytuacją bieżącą w gminie.

budowa sal sportowych. Obecnie (stan na 2001 rok) opracowana jest dokumentacja na budowę sali sportowej wraz z boiskiem 12 m x 24 m przy szkole podstawowej w Mołtajnach. W dalszej przyszłości planowana jest budowa sali przy szkole podstawowej w Barcianach.

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram - lata realizacji	Źródła finansowania
modernizacja istniejącej bazy sportowej	Ilość osób korzystających z bazy sportowej	Zarząd Gminy	działanie ciągłe 2001 - 2010	Budżet gminy
budowa nowej bazy sportowej (stadion gminny)	Ilość organizowanych imprez rocznie	Zarząd Gminy	2004-2010	Budżet gminy, środki zewnętrzne
budowa sal Sportowych Mołtajny	Ilość dzieci korzystających z sali	Zarząd Gminy	2002 - 2005	Budżet gminy
budowa sal Sportowych - Barciany	Ilość dzieci korzystających z sali	Zarząd Gminy	2004-2010	Budżet gminy

VII. RELACJA MIĘDZY STRATEGIĄ A PRIORYTETAMI PRZYJĘTYMI W PROGRAMACH PRZEDAKCESYJNYCH I INNYCH DOKUMENTACH

VII. RELACJA MIĘDZY STRATEGIĄ A PRIORYTETAMI PRZYJĘTYMI PROGRAMACH PRZEDAKCESYJNYCH I INNYCH DOKUMENTACH

W

Przedstawione w poprzednim rozdziale programy działań muszą być finansowane w znacznej mierze z pozyskanych środków zewnętrznych. Sama gmina nie jest w stanie podźwignąć kosztów zadań inwestycyjnych.

Poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania - zarówno ze środków UE jak i budżetu Państwa (poprzez różne instrumenty finansowe) stawia jako pierwszy warunek spójność zapisanych w strategii celów i programów z przyjętymi priorytetami i obszarami działań programów przedakcesyjnych. Poniżej przedstawione są główne założenia dokumentu opracowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej „Spójna polityka **strukturalna** rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa", przyjętego przez Radę Ministrów w lipcu 1999r. Jako cele główne i odpowiadające im cele szczegółowe (operacyjne) przyjęto:

1. Kształtowanie warunków pracy i życia ludności wiejskiej, odpowiadających standardom cywilizacyjnym i pozwalającym mieszkańcom wsi realizować ich cele ekonomiczne, edukacyjne, kulturowe i społeczne.

-rozwój **infrastruktury** technicznej

-poprawa infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich

-tworzenie warunków dla prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej

2. Przebudowa struktur sektora rolnego

-poprawa struktury obszarowej gospodarstw

-wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych

-wzmocnienie roli rolników na rynku produktów rolnych

-wdrażanie postępu biologicznego

3. Kształtowanie warunków rozwoju **zrównoważonego** na obszarach wiejskich, ochrona zasobów środowiska naturalnego wraz z wiejskim dziedzictwem **kulturowym**

-wspieranie inwestycji służących **ochronie** środowiska

-dotacje celowe dla rolników stosujących metody produkcji rolniczej służącej ochronie środowiska

-dotacje dla rolników zalesiających grunty orne

-dofinansowanie działalności szkoleniowej i pokazowej

-ochrona i promocja twórczości ludowej - sztuki i rękodzieła ludowego oraz folkloru i obrzędów kultywowanych w danym regionie kraju,

Obszary działań przyjęte jako priorytetowe przez stronę polską będą finansowane ze źródeł krajowych oraz środków Unii Europejskiej.

Przewidywane udziały w globalnym finansowaniu: -środki ludności i

podmiotów gospodarczych na wsi - ok. 20%

- środki jednostek samorządu terytorialnego - ok. 20%

-środki budżetu państwa - ok. 45%

-środki z Unii Europejskiej - ok. 15%

Po przystąpieniu Polski do UE przewidywany jest wzrost udziału funduszy strukturalnych w globalnej proporcji finansowania.

Przedstawione powyżej proporcje dotyczą globalnych działań na rzecz **restrukturyzacji** polskiego rolnictwa, i nie należy ich mylić z proporcjami **finansowania** przewidywanymi dla konkretnych projektów w programach pomocowych UE (proporcje dla projektów wynoszą zasadniczo: do 75% udziału środków UE, 25% lub powyżej środki strony polskiej).

Przyjęte na dzień dzisiejszy priorytety programów przedakcesyjnych prezentują się następująco:

Phare II :

-rozwój instytucjonalny

-wdrażanie unijnego prawa

-inwestowanie w projekty, które pomogą osiągnąć Polsce coraz wyższy poziom rozwoju oraz wyrównać różnice pomiędzy regionami (wzrost działalności sektora produkcyjnego, rozwój sektora prywatnego, poprawa infrastruktury związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej i ochroną środowiska)

ISPA:

ochrona środowiska (zwalczanie problemów spowodowanych zanieczyszczeniem wód i powietrza, utylizacja odpadów, wdrażanie dorobku prawnego wspólnot w dziedzinie ochrony środowiska)

- transport (rozwój infrastruktury transportowej)

SAPARD:

-inwestycje w gospodarstwach rolnych

-rozwój i poprawa infrastruktury wiejskiej

-zróżnicowanie działalności gospodarczej, które zapewni alternatywne źródła dochodu

-poprawa przetwórstwa i marketingu produktu rolnego

-doskonalenie struktur jakości nadzoru weterynaryjnego

Przedstawione w strategii rozwoju gminy cele i programy działań są w dużym stopniu spójne zarówno z przyjętymi w programach przedakcesyjnych priorytetami, jak i z obszarami działań przyjętymi w dokumencie „Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa”. Daje to duże potencjalne możliwości skorzystania ze środków zewnętrznych (UE lub budżetowych - część działań związanych z restrukturyzacją rolnictwa ma być regulowana ustawowo).

Inicjatywą w tym zakresie powinny wykazać się władze gminy, posiadając bieżącą informację o wszystkich potencjalnych możliwościach, i ubiegając się o środki zewnętrzne (indywidualne, bądź w ramach związku gmin), jak też przekazując informację i inspirując działania wśród mieszkańców gminy.

Kolejnym istotnym dokumentem jest strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.

Za istotne w skali całego województwa uznano m. in.:

- wspieranie przedsiębiorczości
- edukację
- infrastrukturę techniczną
- restrukturyzację **obszarów** wiejskich
- środowisko naturalne.

Pełna wstępna wersja strategii została szeroko zaprezentowana w lokalnej prasie, oraz rozesłana do wszystkich samorządów województwa, nie ma więc potrzeby przytaczania jej tutaj w całości. Warto natomiast podkreślić spójność celów operacyjnych założonych dla terenów wiejskich:

- Dobrze funkcjonujące i efektywnie produkujące gospodarstwa rolne
 - Tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem
 - Właściwa **infrastruktura** techniczna na obszarach wiejskich
 - Właściwa infrastruktura społeczna
 - Podniesienie poziomu wykształcenia
- z analogicznymi programami działań opracowanymi dla gminy.

VIII.ZAŁĄCZNI
KI